

Ira Vahtero
Riikka Shemeikka

7.11.2025

Lausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kuntoutussäätiö kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta.

Keskeisinä muutosehdotuksina lakimuutoksen myötä aktivointiehto ja aktivointisuunnitelmat säilyisivät vain toimeentulotukea saavien työttömien osalta. Sen sijaan työttömyysetuutta saaville aktivointisuunnitelman korvaisi monialainen työllistymissuunnitelma, joka laadittaisiin työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain mukaisesti. Näin vältettäisiin tarpeettomat aktivointisuunnitelmat henkilöille, joilla ei ole sosiaali- ja terveystalvelujen sekä työvoimatalvelujen yhteensovittamisen tarvetta. Jatkossa kuntouttavaan työtoimintaan ohjaututtaisiin siis toimeentulotuen saajilla aktivointisuunnitelman, ja työttömyysetuutta saavilla monialaisen työllistymissuunnitelman perusteella.

Kuntoutussäätiö on valtakunnallinen asiantuntijaorganisaatio, joka rakentaa ratkaisuja työkyvyn, toimintakyvyn ja osallisuuden vahvistamiseksi. Toimintamme perustuu tutkittuun tietoon, aitoihin asiakaskokemuksiin ja pitkäjänteiseen kehittämistyöhön. Olemme toimineet kuntouttavan työtoiminnan ja vastaavien palvelujen palveluntuottajana pääkaupunkiseudulla vuodesta 1980, ja tutkimus- ja kehittämistyömme kautta olleet keskeisesti mukana kuntouttavan työtoiminnan mallien kehittämisessä jo heti palvelun alkuajoista lähtien (ks. esim. Ala-Kauhaluoma ym. 2004).

Yleinen kanta

Pidämme tärkeänä hallituksen tavoitetta vähentää hallinnollista työtä ja selkeyttää palvelujärjestelmää, mutta esitämme huolestamme siitä, että ehdotetut muutokset voivat **heikentää kaikkein heikoimmassa asemassa olevien henkilöiden pääsyä kuntouttavan työtoiminnan ja muun tuen piiriin.**

Ira Vahtero
Riikka Shemeikka

7.11.2025

Keskeiset huomiot

1. **Palvelujen saavutettavuus ja yhdenvertaisuus**

Aktivointiehdon poistaminen työttömyysetuutta saavilta ja aktivointisuunnitelmien rajaaminen vain toimeentulotuen saajiin kaventaa kuntouttavaan työtoimintaan ohjautuvien joukkoa. On riski, että osa henkilöistä, joilla on työ- ja toimintakyvyn rajoitteita mutta ei toimeentulotukioikeutta, jää palvelujen ulkopuolelle.

2. **Yhteiskunnalliset hyödyt ja vaikutukset kustannuksiin**

Selvitystemme (esim. Hokkanen ym. 2025) ja omaan asiakastoimintaamme perustuvan kokemuksemme mukaan moni asiakas tarvitsee kuntouttavaa työtoimintaa ennen kuin on valmis osallistumaan työvoimapalveluihin tai koulutukseen. Lakimuutos voi heikentää näiden tukiprosessien jatkuvuutta.

Kuntouttavan työtoiminnan hyötyjen, vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointia tulisi kehittää ja yhtenäistää. Kuntouttavan työtoiminnan pitkän aikavälin vaikutukset näkyvät muun muassa toimintakyvyn vahvistumisena, arjen hallinnan palautumisena ja syrjäytymisen ehkäisynä. Olemme mallintaneet kuntouttavan työtoiminnan yhteiskunnallisten hyötyjen rahallista arvoa SROI-menetelmällä. Esimerkiksi Kuntoutussäätiön Virta-pajan toiminnan SROI-arviointi 2024 osoittaa, että **jokainen toimintaan sijoitettu euro tuottaa yli kaksinkertaisen yhteiskunnallisen hyödyn** (Lehtonen 2025). Näiden vaikutusten turvaaminen edellyttää, ettei palvelujen piiriä kavenneta lyhytnäköisesti.

Kuntoutussäätiön kuntouttavan työtoiminnan Virta-toiminnan pilottimittaus Aikuisväestön hyvinvointimittarilla osoittaa, että 20 % kokee terveydentilan ja 40 % arjenhallinnan vahvistuneen. Tulokset osoittavat, että **kuntouttava työtoiminta vaikuttaa suoraan hyvinvoinnin perusrakenteisiin** – terveyteen, toimintakykyyn ja elämänhallintaan.

Näillä hyödyillä on **pitkän aikavälin kustannusvaikutus**:

- **Sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttö vähenee**, kun ihmisten toimintakyky ja mielenterveys vahvistuvat. Jokainen vältetty palvelukierre tai sairausloma tarkoittaa merkittäviä säästöjä julkiselle sektorille.
- **Pitkäaikaistyöttömyyden kierre katkeaa aiemmin**, mikä vähentää toimeentulotukimenojen ja työmarkkinatuen kestoa.

Ira Vahtero
Riikka Shemeikka

7.11.2025

- **Syrjäytymisen ehkäisy** on taloudellisesti erittäin kustannusvaikuttavaa: syrjäytymisen kustannusten on arvioitu olevan jopa satojatuhansia euroja per henkilö elinkaaren aikana (esim. Hilli ym. 2017).

3. Hyvinvointialueiden ja työllisyysalueiden yhteistyö

Hallinnollisen keventämisen ohella on varmistettava, että monialainen työllistymissuunnitelma toimii aidosti yhteisenä välineenä ja ettei sen soveltamiskynnys nouse liian korkeaksi. Monialaisen tuen toteutuminen edellyttää riittäviä resursseja ja selkeitä toimintarakenteita.

4. Lainsäädäntöuudistusten ja kehittämistoiminnan toteutus

On hyvä, että kuntouttavaa työtoimintaa kehitetään. Kuntouttavaan työtoimintaan kohdistuvissa muutoksissa tulisi nykyistä paremmin huomioida kaksi seikkaa:

- 1) **Toimintaa uudistettaessa siirtymävaiheissa on varmistettava toiminnan jatkuvuus ja laatu asiakkaan näkökulmasta.** Tällä hetkellä asiakkaat kokevat puutetta sekä kuntouttavan työtoiminnan palvelujen saatavuudessa että sen yksilöllisessä, tarpeeseen perustuvassa toteutuksessa. Lisäksi, kun useilla hyvinvointialueilla on siirrytty palvelun tarjoamiseen omana tuotantona, jää kolmannen sektorin erityisosaaminen ja kohderyhmien tuntemus hyödyntämättä.
- 2) **Uudistustoimet ja kehittämistyö tulisi toteuttaa osana laajempaa kokonaisuutta,** huomioiden esimerkiksi sosiaalihuollon työllistymistä edistävien palvelujen uudistuksen kokonaisuus, jossa tullaan vuoden 2026 aikana todennäköisesti arvioimaan myös kuntouttavan työtoiminnan jatko.

Ehdotukset

1. Lainvalmistelussa on **varmistettava, että monialaisen palvelutarpeen arviointiin ohjautuminen** on sujuvaa ja että myös ne henkilöt, jotka eivät saa toimeentulotukea mutta tarvitsevat kuntouttavaa tukea, voivat päästä palvelun piiriin.
2. **Kuntouttavan työtoiminnan kehittäminen** tulee kytkeä laajempaan työkyvyn ja osallisuuden vahvistamisen kokonaisuuteen, ei pelkästään hallinnolliseen näkökulmaan. **Kolmannen sektorin osaamista** tulee hyödyntää kuntouttavan työtoiminnan ja vastaavien palvelujen sekä niiden hyötyjen, vaikutusten ja vaikuttavuuden arvioinnin ja seurannan kehittämisessä.
3. Esityksen vaikutuksia asiakkaiden hyvinvointiin ja syrjäytymisriskiin tulee **arvioida ennen lain voimaantuloa** ja seurata systemaattisesti.

Kuntoutussäätiö sr

Ira Vahtero
Riikka Shemeikka

7.11.2025

Yhteenveto

Kannatamme hallinnollisen työn vähentämistä, mutta tuomme esiin **huolestamme sellaisista muutoksista, jotka kaventaisivat pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten mahdollisuuksia saada tukea**. Kuntouttava työtoiminta on tärkeä osa yhteiskunnan sosiaalista turvaverkkoa ja sen **kehittämisen tulee perustua vaikuttavuuteen**, ei pelkästään lyhyen aikavälin kustannusnäkökulmaan. Kehittämiseen on otettava mukaan kolmannen sektorin asiantuntijaosaaminen.

Asiakaskokemustarina:

["Toimettomuus vetää ympäri kuonoa" – Kuntoutussäätiö](#)

Lähteet

Ala-Kauhaluoma M., Keskitalo, E. Linqvist, T., Parpo A. (2004). Työttömien aktivointi. Kuntouttava työtoiminta -lain sisältö ja vaikuttavuus. Stakes, tutkimuksia 141.

Hilli, P., Ståhl, T., Merikukka M., Ristikari, T. (2017) Syrjäytymisen hinta – case investoinnin kannattavuuslaskelma. Yhteiskuntapolitiikka 82 (2017): 6, 663-675.

Hokkanen, A., Sihvonen, A-P., Hausen, A., Stenberg, J., Vuorelainen, A., & Voijola J. (2025) Rikostaustaisten työelämäosallisuutta edistäviä ja hankaloittavia tekijöitä. Selvitys, Rikostaustaisten työelämäosallisuuden kiihdyttämö, HOOK-hanke. Kuntoutussäätiö.

Lehtonen, J. (2025). Kuntoutussäätiön Virta-toiminnan vaikuttavuus. Laurea ammattikorkeakoulu.